

haant om noget som helst Stof, men samle det fra alle mulige Hjørner og Afkroge. Det er rigtigt, det er naturligt. Men der er en anden Side af Videnskaben, som jeg nu kommer til at tale om, og det er den, der egentlig giver Videnskaben dens sande Præg og Adelsmærke, det er Tankens Forhold overfor Stoffet, det er den, at Tanken ordner Stoffet og gennemtrænger det ikke blot overfladisk. Man kan jo grumme let sortere et Stof, man kan lade et Barn sortere et hvilket som helst Stof, og mangen en daarlig Videnskabsmand kan ogsaa finde paa en Slags Schematisme eller Overfladiskhed, som dog kan bringe en vis Orden til Veie i Tingene, men den sande videnskabelige Behandling af Stoffet er Beherskelse af Stoffet gennem Tankens Arbejde og Tankens Magt; hvor Tanken virkelig vinder sine Seire over Stoffet er det, at det taber sin stofflige Karakter, sin modbydelige Opvulmen, særlig for den, der stiller det, og at det bliver ganske let og behageligt for den menneskelige Natur at beskæftige sig med. Det er dette, som tilsigtes ved en virkelig ordentlig Undervisning, enten den saa foregaar i en Høgestole eller ved vor høieste Dannelsesanstalt, men paa dette Punkt tror jeg, at de theologiske Professorer ikke fuldt ud gjøre deres Pligt, eller maaske er der paa enkelte Punkter nogen Mangel paa Evne, saa at de ikke kunne gjøre sig til Herrer over Stoffet, men lase det blot hen i hele sin overvældende Masse mellem deres overvældende Disciple (Berg: De sagde theologiske Professorer). Ja, der kan være braadne Kar i alle Lande, men hvis jeg nævnte det theologiske Fakultet, var det ikke min Mening; jeg tror netop, at det theologiske Fakultet er et ganske hyggeligt og elskværdigt Fakultet, det vil jeg slet ikke sige noget Ondt om, men det juridiske forekommer mig at være i høi Grad uhyggeligt, og derfor er det, jeg tillader mig at dvæle lidt længer derved. Hvad nu den Sammenhæng angaar, som ogsaa de juridiske Professorer søge i Stoffet, hvorved de altsaa søge at bringe System deri, er det naturligvis ikke muligt for mig, den Udenforstaaende, at kunne dokumentere, hvad jeg her tillader mig at sige paa anden Haand, men jeg tror dog ikke, at jeg gaar saa synderlig feil af, hvad Forholdet er. Jeg tror, at de juridiske Professorer, i Stedet for at gaa Tankens klare og simple Veie, gaa ad Soffistikens rabulistiske Veie, og jeg tror ogsaa, at selv vi ligesom have faaet Veilighed til i de sidste Aar at faae enkelte Prøver sorte helt ud i Livet, i Statslivet, i Samfundslivet, Prøver paa denne Fortolkningsskunst, og paa denne tørre og aandeløse Systematik. Naar vi nu

vilde spørge: Hvilken Virkning har en saadan Maade at docere Videnskaben paa overfor unge Mennesker, ja saa maa jeg jo svare, at den har naturligvis en i allerhøieste Grad trættende og sløvende Indflydelse paa dem. Jeg kan gribes af en virkelig dyb Sorg, naar jeg kommer til at tænke paa, hvorledes en saa stor Del af den danske Ungdom gaar der Aar ud og Aar ind — jeg tror, at det er gjerne 5 Aar — under en aandelig Mishandling, en aandelig Tortur, som der aldrig vilde være Tale om, hvis virkelig sunde pædagogiske Principer gjorde sig gjældende i vort juridiske Fakultets Undervisning, og jeg tror tillige, at en saadan Paavirkning har eller i alt Fald kan have en usfordelagtig Indflydelse paa selve Karakteren i disse unge Aar. Det er jo netop Nydannelsens Tid, og hvorledes vil det saa gaa, naar den aandelige Ernæring bliver af den Natur, som den for største Delen er i vort juridiske Fakultet? Jeg maa dog tillade mig strax at sige, at jeg naturligvis ser bort fra det statsvidenskabelige Anhang, som staar ved Siden af det juridiske Fakultet. Der er 3 Professorer i Statsøkonomi, men Intet af, hvad jeg siger, gjælder dem. Det er kun det egentlig centrale juridiske Studium, jeg taler om. Jeg vilde sige, at disse unge Mennesker, som i disse vigtige Aar ikke faae det, som de i høieste Grad trænge til, ere i høi Grad udsatte for at blive fordærvede, ikke blot i intellektuel Henseender — de kunne blive Soffister, Rabulister og mange andre flette Ting; men Videnskabsmænd blive de vanskelig ved det nuværende juridiske Studium — men de kunne tillige lide paa deres Karakter, de kunne tabe den hellige Interesse, om jeg saa maa sige, for Videnskaben. De kunne komme til at se paa den hele store modbydelige Masse, hvormed de komme til at beskæftige sig, med en vis Uvillie, med et vist Had, og paa den anden Side komme til at tænke: Ja, det er jo imidlertid dette, der regjerer Verden; lad os nu bare se at komme godt igennem det. Nu mishandles vi i disse Aar, men lad os lære alle disse Kunster; det er gennem dem, at vi kunne gjøre os gjældende i Verden. Blæse være med, hvad egentlig Ret er, eller hvad det Hele er anlagt til. Jeg tror, at man ad den Veie faar eller er udsat for at faae en Embedsstand, en Administration, som vort Folk kun kan være overmaade daarlig tjent med, og hvis vort Folk ikke faar en saadan Embedsstand, ligger Skylden for en stor Del deri, at vor Ungdom maaske har en saa fortræffelig Natur, at den kan taale denne urigtige Behandling uden at blive ødelagt derved. Lad mig tage et enkelt Tal med, som maaske vil gjøre